

Matkaraportti ICOM CECA Jerevan 19.-25.10.2012
Jaana Ylänen
Museolehtori
Kulttuurikasvatussyksikkö TAITE
Tampereen kaupungin museopalvelut

Osallistuin 19.-25.10.2012 Armeniassa Jerevanissa järjestettävään ICOM CECA –konferenssiin. Osallistumiseni konferenssiin tuli hieman yllättäen olessani varahenkilö yksikkömme toiselle museolehtorille. Myöskään esimieheni ei lopulta päässyt osallistumaan joten edustin yksikköämme ainoana ja pidin esimieheni laatiman esityksen konferenssin puitteissa.

Armenian CECAn järjestelyt toimivat erinomaisesti ja saapuessamme Jerevaniin kaikki muodollisuudet sujuivat moitteetta. Hotelli oli vaihtunut hieman kaukaisemmaksi keskustasta mutta lopulta se ei haitannut laisinkaan. Samassa hotellissa majoittui myös konferenssin toinen suomalainen, Eeva Kyllönen. Hyvin pian tutustuimme myös muihin samassa hotellissa majoittuneisiin konferenssiedustajiin. Tässä auttoi huomattavasti esimieheni tunnettuus heidän keskuudessaan ja etukäteisinfona olin saanut myös tietoja muiden konferenssiedustajien taustoista ja työstä. Tutustumista oli siis edesautettu jo Suomesta käsin mikä oli ensikertalaiselle CECAn konferenssikävijälle huomattava etu. Yksikkömme ajatuksena olikin konferenssissa toimia työpari pohjalta jolloin tutustuminen muihin tapahtuisi esimiehen avulla nopeammin. Myös näiden esitietojen avulla se helpottui mutta toki olisi ollut tehokkaampaa jos tavoitteeseen olisi päästy konkreettisesti paikan päällä.

Perjantai 19.10. oli matkustuspäivä jolloin lensin Helsingistä klo 9:25 Moskovaan. Moskovassa odotusaika ennen Jerevanin lentoa oli 5 tuntia. Moskovasta Jerevaniin lennettiin klo 17:20 lennon ollessa perillä klo 20:20 paikallista aikaa. Hotellille oli Armenian CECAn kautta järjestetty kuljetukset joten saavuimme hotellille n. klo 21.30

Hotelliltamme oli järjestetty bussikuljetus konferenssipaikalle MATENADRANIin. Konferenssi alkoi lauantaina 20.10. klo 9 työpajalla johon en ollut etukäteen huomannut ilmoittautua mutta pääsin jälki-ilmoittautumaan paikan päällä. Jälki-ilmoittautuneita otettiin työpajaan hieman liikaakin koska se aiheutti työpajan vetäjälle uusien suunnitelmien käyttöön ottoa. Työpaja oli kuitenkin erittäin hyödyllinen ja ehkä parasta antia koko konferenssissa asiasisällöltään. Gundula Klein (Stiftung Haus der Geschichte der Bundesrepublik Deutschland in Berlin) Saksasta piti työpajan jonka aiheena oli Writing Text Labels in Museum. Hänen antamien esimerkkien avulla kävimme pienryhmissä läpi erilaisia malleja onnistuneista ja epäonnistuneista esine-, teos-, ja näyttelyteksteistä. Olennainen sanoma Kleinilla oli museotekstejä tekevälle asettuminen kävijän saappaisiin, mitkä ovat hyvän tekstin kriteerit? Tekstien tulisi olla monikielisiä, kiinnostavia, helposti havaittavia, mahdollisesti QR-koodeilla saatavia, kylttimateriaaleilta sopivia, valaistuksellisesti hyvin sijoitettuja, ymmärrettäviä eikä teksti saa olla objektia dominoiva. Puna-vihreäsokeus on maailmalla hyvin yleistä ja tämäkin tulee ottaa huomioon museon tekstien suunnittelussa.

Erytisen tärkeä oli huomata että maksimi tekstin määrä tulee rajata 100-200 sanaan. Tutkimuksien mukaan museokävijä käyttää keskimäärin 40 sek./ teksti joka tarkoittaa n. 75 sanaa maksimissaan. On haasteellista saada tarvittava tieto tähän määrään, mutta jos pidempiä tekstejä ei kuitenkaan keskimääräisesti lueta, mikä merkitys niillä silloin on?

Klainin omassa esimerkkimuseossa tekstien kirjoitus vie keskimäärin 12 viikkoa, tämä on tietysti riippuvainen 'tarkastajien määrästä'. Tekstin muokkaus etenee seuraavasti: 1 kirjoittaja, 3 tarkastusta/tarkastajaa ja yksi editoi.

Ehdotetut suuntaviivat tekstien kirjoittamiseen ovat seuraavat Kleinin mukaan:

- Rajoita tekstin pituus (ihanne 30-75 sanaa)
- Yksinkertaista lauseen rakennetta
- Käytä asiaan soveltuvaa tyyliä ja tapaa
- Käytä erilaisia kerronnan tapoja (narratiivista, kysymistä, tehtäviä)
- Keskity kohdeyleisöön
- Vältä erityistermistöä, teknisiä termejä

Lauantain ohjelma jatkui toisella työpajalla johon en enää päässyt osallistumaan. Kaupungin talolla järjestettiin konferenssin iltavastaaotto klo 17 alkaen mikä samalla oli konferenssin virallinen avaus sekä

tilaisuus missä jaettiin Best Practice palkinnot. Iltatilaisuus jatkui kaupungin historialliseen museoon tutustumisella.

Sunnuntai 21.10. avattiin konferenssin puheenvuoro-osuus klo 9.30 tervetuliaipuheenvuoroilla. Puheenvuoron saivat niin Armenian kulttuurin edustajat kuin CECAn ja ICOMin presidentit Emma Nardi ja Hans-Martin Hinz.

Tilaisuus jatkui Keynote puhujilla Jerevanin yliopistolta (Hripsime Pikichyan) aiheesta Kirjoittaminen ja kirja museokontekstissa missä käytiin läpi kirjoittamisen historiaa erityisesti Armeniassa. Nyt vietetään armenialaisen kirjan 500 vuotisen taipaleen juhlavuotta ja armenialaisella kirjallisuudella on suuri merkitys ympäri maailmaa.

Mielenkiintoisen puheenvuoron käytti Louvrén museoilta Catherine Guillou, missä hän kertoi mm. museon ongelmista ohjata suuria kävijämääriä Louvréssa tekstien avulla. On koettu että asiakkaan on vaikea hahmottaa tilaa ja missä Louvré 'alkaa', mikä osa on jo Louvréa. Jo käynnin alussa asiakkaan tulisi olla helppoa valita mitä hän haluaa nähdä ja löytää paikka selkeästi. Teosten 'laputtamisessa' pyrkimys on se että tietyt avaintekstissä on tekstit mutta muissa ei perusnäyttelyiden osalta. Vaihtuvissa näyttelyissä on teostekstit mukana.

Päivä jatkui tutkijoiden puheenvuoroilla joista ensimmäinen puheenvuoro (esiintyjä oli vaihtunut, esiintyjänä Josée Duhaime Quebecista) meni valitettavasti täysin yli ymmärryksen simultaanitulkkauksen vuoksi. Toisessa tutkijapuheenvuorossa esiteltiin paikallista Cafesjian Centerin toimintaa. Lisätietoja osoitteesta www.cmf.am/education

Loput tutkijapuheenvuorot olivat italialaisen Francesco Cochetin aiheesta 'Kasvaminen kulttuurin kanssa' ja Antje Kaysersin Schule@museum missä oli mm. erilaisia esimerkkejä maahanmuuttajien museokäynneistä. Lisätietoja osoitteesta www.schule_museum.de/aktuelles.

Loppupäivän esitykset oli valittavissa kahdesta vaihtoehdosta, valitsin Theme paper –session.

Tässä puheenvuorot olivat innostavia ja mielestäni varsin hyviä, olisin mielelläni kuullut lisää. Ensimmäisenä pariskunta Alison ja Roger Heath kertoivat projektistaan Botswana missä he luettelivat kaikki kasvit Kalaharista Okavangoon. Tietotekniikkaa hyväkseen käyttäen he toteuttivat tietokannan missä on kaikki alueen kasvit nimettynä paikallisten kertomana sekä niiden käyttötarkoitustietojen kera. Koko työ on luovutettu paikalliselle yliopistolle tutkimuskäyttöön.

Toinen puhuja oli Peter Samis San Franciscon Museum of Modern Art. Puheenvuoro oli erittäin mukaansa tempaava ja hauska mutta sisälsi runsaasti asiaa. Samisin esityksessä mm. kerrottiin kävijöiden lukevan vain 2 ensimmäistä lausetta teosteksteistä. Hän ehdottikin yhtenä kiinnostuksen herättäjänä esim. teoksen 'kuvailua' ennen faktatietoja. Samisin puheenvuorossa tuli kirkkaasti esille kuinka museo etäännyttää usein teoksen alkuperäisen idean, sen kontekstin tekijään ja siihen ympäristöön mistä kävijä voisi saada lisää tietoa tai uusia yhtymäkohtia teokseen. Samis kritisoi jo museon ulkokuorenkin usein viittaavan tähän teosten irrallisuuteen kontekstistaan. Usein kun teokset on vielä nimettykin 'Nimetön'. Mikä voi auttaa kävijän teoksen kokemukseen?

Kolmantena puhujana oli niin ikään erittäin mielenkiintoinen mutta esiintymisessään hyvin erilainen Li Wang China Shaanixi History Museumista joka tekee tutkimusta Japanissa aiheesta sosiaalinen media museossa. Hänen puheenvuoronsa , Museum 2.0 – An Extended museum exhibition at the Cyper Space, totesi mm. että traditionaalinen kuraattorirooli asiantuntijana on häipymässä. Hänen tutkimuksensa mukaan 60% kuraattoreista käyttää fb:tä (Kiinassa) ja syyt tähän ovat mm. seuraavat: ei ole aikaa, 90% puuttuu mielestään koulutus käyttää fb:tä. Tutkijan mukaan asiakkaat kuitenkin löytävät nykyään museot näiden päivitysten kautta ja fb on tie webbiin.

Päivä päättyi n. klo 17.45.

Maanantaina 22.10. päivä aloitettiin klo 9 Best Practice tilaisuudella johon en osallistunut, oma esitykseni (itse asiassa esimieheni, mutta jonka olin lupautunut pitämään) oli iltapäivällä ja sain vielä uusia materiaaleja aamupäivän aikana joihin piti tutustua. Päivän keynote puheenvuorot pitivät Theodorus Meereboer ja John Reeve. Meereboer piti esityksen otsakkeella More or Less? jossa mm. esitteli dialogista museota joka pohjaa yhteistyölle näyttelyn kirjoittajan ja fasilitaattorin kesken. Lisää aiheesta osoitteesta: slideshare.com/erfgood

John Reeven esityksen otsake oli From Museums as text to Museum as experience. Reeven mukaan tekstin ja objektin yhteenliittämisen ongelman ydin on itse asiassa kyse vallasta, ei tekniikasta yms. Tämä on hänen mukaansa museoammattilaisten sisäistä vallankäyntiä. Jos tekstejä on niiden pitäisi sisältää kysymyksiä, siten saadaan kävijät kiinnostumaan niistä ja ylipäänsä lukemaan ne. Reeve peräänkuulutti enemmän hands on –kohteita ja vähemmän tekstejä.

Mette Boritz Tanskasta aloitti päivän Market of Ideas –osuuden kertomalla otsakkeella Past for beginners pikkulapsille (3-6v.) suunnatusta museopedasta. Työskentely pohjaa johonkin mikä yhdistää lapsen oman

kiinnostuksen. Esim. 3-6 vuotiaat ovat kiinnostuneita eläimistä ja eläimistä historiallisesti aloitettuna kiinnostavimmat yleisesti ovat dinosaurukset. He käyttivät mm. leludinosauruksia ja lohikäärmeitä keskustelussa siitä mikä on ollut oikeasti olemassa ja mikä on satua.

Käytössä myös lasten tekemiä videoita museosta joiden kautta esitellään museota muille lapsille.

Iltaohjelmassa oli myös oma esitykseni jonka pidin esimieheni puolesta otsakkeella To hide or to raise the content in the Exhibition?

Tiistailta siirtyi Nicole Gesché Koningin esitys aiheesta Museum logo: communicating the right message? joka oli erittäin mielenkiintoinen

Colette Dufresne-Tassé kertoi ääneenajattelumenetelmästä (Thinking aloud) mikä on jo meillä käytössä ollut menetelmä.

Ajeng Arainikasih Indonesian museosta kertoi näyttelystä jossa pyrittiin kertomaan Unescon tavoitteista.

Heidän kokemuksensa oli että osallistaminen lisää kävijöitä (näyttelyssä oli mukana ns. keskustelija) ja asiakkaat kommentoivat mm. pudottamalla nappeja vastauksiksi kysymyksiin (Yes tai no).

Maanantai-iltana tarjoutui vielä erinomainen tilaisuus osallistua Aram Khachaturian Museossa järjestettyyn konserttiin joka oli CECAlle järjestetty erikseen. Konsertti oli erinomainen ja mieleenpainuva kokemus.

Pianistina toimi museon johtaja joka on samalla Jerevanin konservatorion professori.

Tiistain ohjelmassa mielenkiintoisimmat puheenvuorot olivat mm. Nick Winterbothamin esitys 'Less is more'...In fact, Why use texts at all? jossa mieleen jäi erityisesti hänen toteamus siitä että meidän perintömme ei ole asiat/esineet vaan se on meissä ihmisissä. Kun puhutaan asiakkaista museoissa usein ajatellaan mitä asiakkaiden PITÄÄ tietää, pitäisi ajatella niin että asiakkaat ja heidän näkemyksensä merkitsevät. Teksteissä tulisi kuulla asiakkaan äänen, Vähemmän on enemmän aina!

Martina de Luca Italiasta piti erittäin mielenkiintoisen esityksen The Memory of beauty. Museossa oli oma ohjelmansa dementikoille ja heidän omaisilleen. Museokäyntien väitettiin piristävän asiakkaita ja tätä tutkitaan tulevaisuudessa enemmän myös terveydenhuollon parissa. Tekivät ohjelman yhteistyössä terveydenhuollon henkilökunnan kanssa.

Riitta Niskanen Lahdesta piti esitelmän aiheesta When museum object became a publication. Niskasen esitys jäi minulle henk.koht. hieman vieraaksi, mutta ajattelin että tarpeen tullen häneen saa yhteyden myös Suomesta käsin. En tavannut häntä konferenssissa ennen tätä enkä tämän jälkeen.

Tiistain muista esitelmöitsijöistä mieleen jäivät mm. Jenni Fuchsin esitys Museums in digital age:

Communicating with your audiences in 140 characters ja Michael Gyldendalin esitys Apps, IWB and Museums, a new written tradition, missä tuli esille tanskalaisten edistyneisyys eri sovellusten käytössä koululaisten keskuudessa.

24.10. keskiviikko oli retkipäivä ja olin valinnut vaihtoehdon 2 joka piti ohjelman mukaan sisällään tutustumisia kansanmurhan muistomerkillä ja aiheeseen liittyvään museoon, Zvartnotsin suojelukohteeseen, kirkolliseen museokokonaisuuteen, kahteen kirkkoon ja etnografiseen museoon tutustumisen. Käytännössä emme ehtineet näihin kaikkiin kohteisiin mutta erityisen mieleenpainuvia olivat esim. kansanmurhasta kertova museo ja käynnin jälkeen ymmärsin paljon paremmin tietyn tyyppisen kansallismielisyyden merkityksen Armeniassa. Pala Noan arkkia on tavallisesti esillä Echmiadzin Treasure-Museumissa joka oli käyntilistallamme, mutta nyt pala oli esillä Jerevanin kansallismuseossa missä onnistuin sen näkemään osana kirjan historian näyttelyä.

Koko päivän kestävä retken jälkeen osallistuimme Cascade Complexissa järjestettyyn esittelyyn sekä loistavaan gaala-illalliseen upean paikallisen jazzbändin säestämänä.

Osaltani osallistuminen ICOM CECA:n konferenssiin päättyi tuohon iltaan joka olikin tunnelmaltaan unohtumaton.

Konferenssi tarjosi paljon mahdollisuuksia tutustua uusiin ihmisiin sekä luoda uusia yhteistyökontakteja.